

Històries del PORT

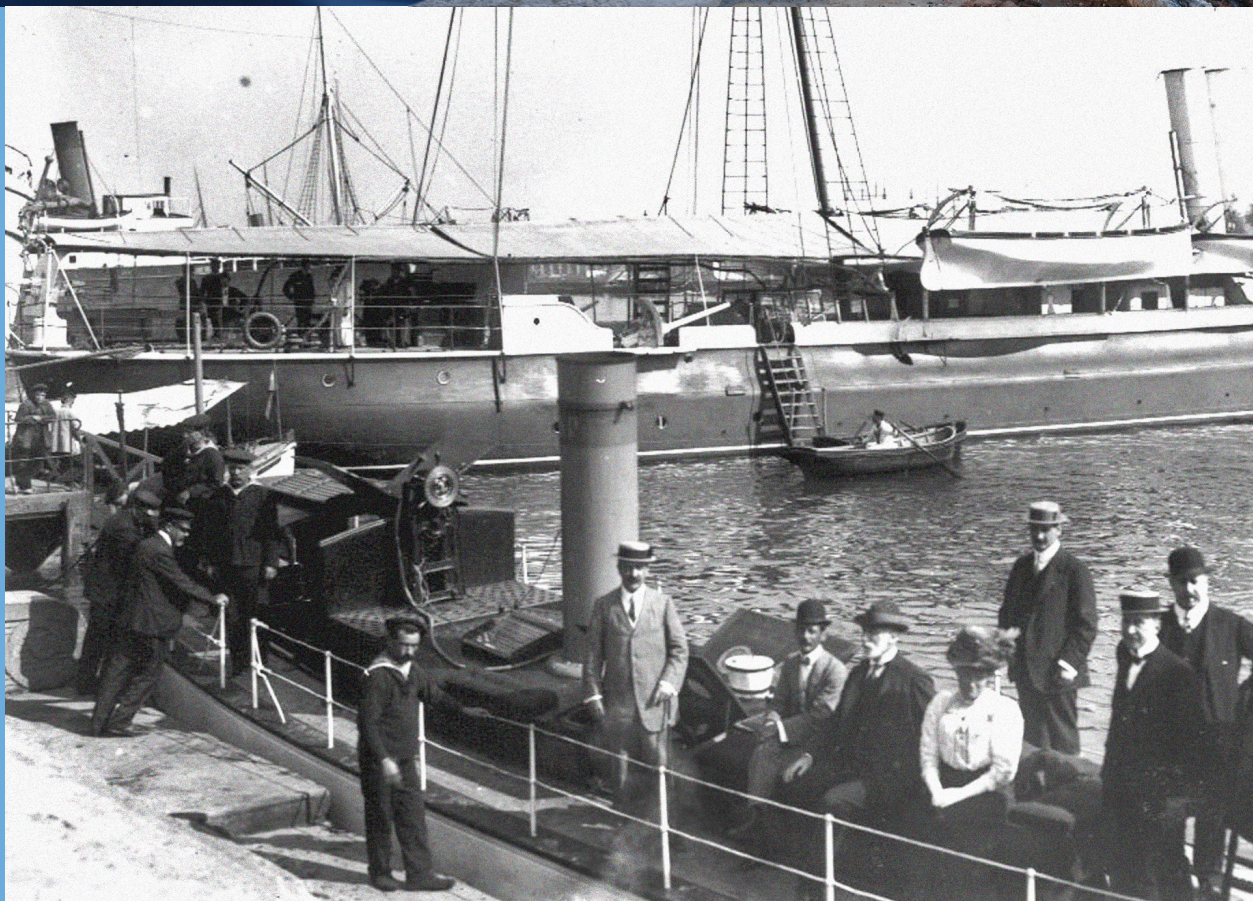
L'escampavies

Al final del segle XIX i a l'inici del XX, els guardacostes i la Marina de Guerra sovint feien ús d'unes petites embarcacions d'escàs tonatge i calat. Es tractava dels escampavies, que podien assolir una velocitat de fins a 10 nusos (uns 18,5 quilòmetres per hora), propulsats per una hèlix. Mai no transportaven més de cinc-cents tones de pes, però habitualment portaven un canó de petit calibre. Tenien diverses funcions, com transportar correu, patrullar pel port i perseguir el contraban o dur a terme tasques de salvament marítim.

El jardí

Des de l'edat mitjana, s'anomena 'jardí' l'espai construït a la popa dels vaixells que servia d'excusat per al comandant i els oficials de bord. En el segle XVII, aquestes garites quedaven dissimulades en les decoracions que adornaven les galeries de la part posterior de l'embarcació.

FONS CARLOS DE ÀNGULO/AUTORITAT PORTUÀRIA DE BARCELONA

El pontó 'Cocodrilo'

La història de l'oceanografia a Catalunya reserva un espai privilegiat a un antic vaixell de guerra que va estar amarrat al port de Barcelona les dues primeres dècades del segle XX. Es tracta del pontó *Cocodrilo* (al fons de la imatge), que durant tot aquest temps va servir de seu a la Comissió Oceanogràfica. A dins s'hi investigava sobre zoologia marítima, s'hi oferien classes i s'hi conservaven tota mena de mostres en aquàriums i vasos de formol. Era el punt de referència de l'oceanografia a Catalunya.

La història del *Cocodrilo*, però, es remunta a l'any 1875, quan va ser avarat a Cartagena com a canoner de l'Armada, juntament amb el *Caimán* i el *Salamandra*. De trenta-cinc metres d'eslora i equipat amb un canó i una metralladora, va tenir un paper militar més aviat discret. L'any 1899 va quedar fora de servei i es va reconvertir en pontó; és a dir, una embarcació ancorada i desarmada dedicada a usos secundaris. A partir d'aleshores es faria servir com a blanc de proves de la brigada de torpedes.

La seva sort va canviar quan el Ministeri de la Marina va encarregar la creació d'una estació oceanogràfica i es va escollir el *Cocodrilo* per establir-hi la seu. L'antic canoner viuria una segona joventut al port de Barcelona a partir del juliol del 1908, després d'una intensa remodelació, de la qual només es va aprofitar el buc original. El nou Institut Oceanogràfic, amb els seus aquaris, va esdevenir una de les atraccions més visitades del port, tant per autoritats com per investigadors o especialistes, tot i que la dotació econòmica que rebia era més aviat modesta. La Comissió Oceanogràfica, a part, disposava d'un petit escampavies, una embarcació lleugera, que s'enviava a recollir mostres i s'usava com a mitjà de transport per a petits desplaçaments.

Per problemes de gestió, l'any 1924 es va suprimir la Comissió, i el *Cocodrilo* va quedar abandonat fins al 1930, quan va ser desballestat. El material científic, però, es va salvar i va servir per assentar les bases dels estudis posteriors, impulsats des de les universitats i l'Institut Oceanogràfic de Catalunya.